

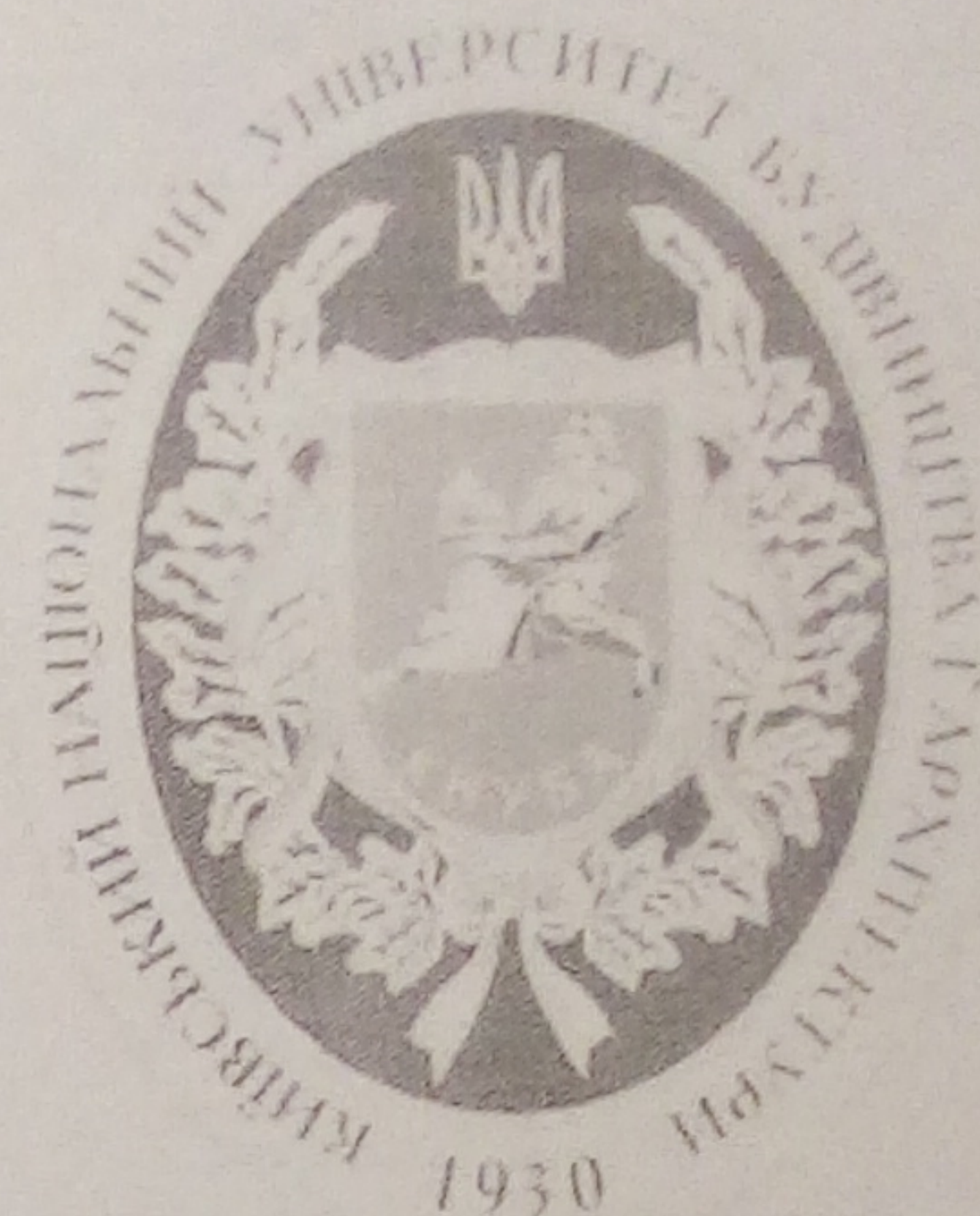
Київський національний університет
будівництва і архітектури
Кафедра політичних наук і права
«Затверджую»

Завідувач кафедри політичних наук і права
Перевода Є.В. / *Є.В. Перевода*

«16» *Зовня* 2022 р.

Розробник силабуса
Єгоров В.В. / *В.В. Єгоров*

Шифр спеціальності 032	Назва спеціальності, освітньої програми Історія та археологія	Сторінка 1 з 7
---------------------------	---	----------------

СИЛАБУС "Джерелознавство історії України"

1) Шифр за освітньою програмою: 032
2) Навчальний рік: 2
3) Освітній рівень: 3 освітньо-наукова
4) Форма навчання: денна, заочна
5) Галузь знань: 03 Гуманітарні науки
6) Спеціальність, назва освітньої програми: 032 історія та археологія
7) Статус освітньої компоненти: вибіркова
8) Семестр: 3
9) Контактні дані викладача: Єгоров Владислав Володимирович, кандидат історичних наук, доцент кафедри політичних наук і права КНУБА iegorov.vv@knuba.edu.ua , 044 241 55 66, ауд 43 і центрального корпусу КНУБА
10) Мова викладання: українська
11) Пререквізити (дисципліни-попередники, які необхідно вивчити, щоб слухати цей курс): Іноземна мова», «Академічна доброчесність та академічне письмо»»
12) Мета курсу: є підготовка висококваліфікованих спеціалістів з «Історія та археологія», здатних до проведення дослідницької роботи. Дисципліна «Джерелознавство історії України» є вибірковою компонентом освітньої наукової програми спеціальності «Історія та археологія»

13) Результати навчання:

№	Програмний результат навчання	Метод перевірки навчального ефекту	Форма проведення занять	Посилання компетентності
1.	ПРН02. Здатність продемонструвати глибинні системні знання і розуміння вітчизняного та зарубіжного наукового доробку та практичного досвіду, сучасної методологічно-методичної бази проведення наукових досліджень.	Обговорення під час занять, підготовка есе, тестове опитування, індивідуальне завдання.	Лекція, практичне заняття.	ІК ЗК.01 ЗК.04 ФК.05 ФК.07

Шифр спеціальності 032	Назва спеціальності, освітньої програми Історія та археологія	Сторінка 1 з 7
---------------------------	---	----------------

2	ПРН06. Вміти застосовувати універсальні навички дослідника, достатні для розв'язання комплексних проблем у галузі професійної, дослідницько-інноваційної та/або науково-педагогічної діяльності за фахом та продукування нових ідей та методів, спрямованих на покращення науково-практичної діяльності в галузі.	Обговорення під час занять, підготовка есе, тестове опитування, індивідуальне завдання.	Лекція, практичне заняття.	ІК ЗК.01 ЗК.04 ФК.01 ФК.05 ФК.06 ФК.07
3	ПРН11. Здійснювати успішну інноваційну науково-технічну діяльність у соціально-орієнтованому суспільстві на основі міжособистісних взаємовідносин для максимального самовираження на основі терпимості, психологічної сумісності та етики поведінки.	Обговорення під час занять, підготовка есе, тестове опитування, індивідуальне завдання.	Лекція, практичне заняття.	ІК ЗК.01 ЗК.04 ФК.01 ФК.05 ФК.06 ФК.07
4	ПРН13. Здатність формулювати власні авторські висновки, пропозиції та рекомендації на основі аналізу літературних джерел, патентних досліджень, повного циклу теоретичних і експериментальних досліджень, проведених за сучасними методиками.	Обговорення під час занять, підготовка есе, тестове опитування, індивідуальне завдання.	Лекція, практичне заняття.	ІК ЗК.01 ЗК.04 ФК.01 ФК.05 ФК.06 ФК.07
5	ПРН14. Виокремлювати актуальні історичні проблеми та визначати їх структуру, взаємозв'язки чинників, проявів і наслідків як об'єкта наукового дослідження.	Обговорення під час занять, підготовка есе, тестове опитування, індивідуальне завдання.	Лекція, практичне заняття.	ІК ЗК.01 ЗК.04 ФК.01 ФК.05 ФК.06 ФК.07
6	ПРН15. Комплексно розуміти особливості впливу історичних процесів на розвиток особистості, суспільства та держави.	Обговорення під час занять, підготовка есе, тестове опитування, індивідуальне завдання.	Лекція, практичне заняття.	ІК ЗК.01 ЗК.04 ФК.01 ФК.03 ФК.05 ФК.06 ФК.07
7.	ПРН16. Комплексно розуміти важливість історичної національної пам'яті, соціально відповідальної діяльності на основі етичних міркувань (мотивів).	Обговорення під час занять, підготовка есе, тестове опитування, індивідуальне завдання.	Лекція, практичне заняття.	ІК ЗК.01 ЗК.04 ФК.01 ФК.05 ФК.06 ФК.07

14) Структура курсу:

Лекції, год.	Практичні заняття, год.	Лабораторні заняття, год.	Курсовий проект/ курсова робота РГР/Контрольна робота	Самостійні робота здобувача, год.	Форма підсумко- вого контролю
22	28			100	залік
Сума годин:		150			
Загальна кількість кредитів ECTS		5			
Кількість годин (кредитів ECTS) аудиторного навантаження:		50			

15) Зміст курсу: (окремо для кожної форми занять – Л/Пр/Лаб/ КР/СРС)

Лекції:

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ I.

Джерелознавство історії України

Тема №1. Предмет та завдання джерелознавства історії України.

- 1.Джерелознавство історії України.
- 2.Теоретичні завдання джерелознавства.
- 3.Пошук, збереження та використання джерел з історії України.

Тема №2. Спеціальні історичні дисципліни у вивченні історичних джерел.

- 1.Формування комплексу спеціальних історичних дисциплін.
- 2.Вивчення різних типів, видів і окремих особливостей джерел.

Тема №3. Класифікація джерел з історії України.

- 1.Різноманіття підходів джерелознавців до класифікації джерел.
- 2.Видова класифікація історичних джерел, типи, підтипи джерел, групи джерел котрі відрізняються за зберігання і кодування історичної інформації.

Тема №4. Розвиток джерелознавства в Україні.

- 1.Формування нових наукових концепцій в українському джерелознавстві.
- 2.Розвиток джерелознавства, археографії, евристики, історичної бібліографії та електронного обліку історичних пам'яток в Україні.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ II.

Дослідницька робота з джерелами.

Тема №5. Методи критики джерел з історії України.

1. Методи зовнішньої та внутрішньої критики по відношенню до джерел з історії України
- 2.Синтез джерел.
- 3.Умови та причини створення, етапи формування, періодизація літописних джерел та хронік.
- 4.Редакції, список, звід авторство, філіграні, маргіналії літописів та хронік.
- 5.Новітні наукові методи в роботі з писемними джерелами.

Тема №6. Методологія та етапи дослідження джерел, їх групи.

- 1.Система методів джерелознавства, пов'язаних з пошуком, виявленням, джерел.
- 2.Критичний аналіз, виявлення достовірності та цінності джерел, з огляду на його наступне дослідницьке використання.
- 3.Етапи роботи з джерелами.

Тема №7 Речові джерела.

1. Археологічна наука як основний провідник у здобутті дослідниками речових джерел.
2. Перехідна група між речовими і писемними джерелами: монети, медалі, печатки.

Тема №8. Зображальні джерела.

- 1.Використання у вивченні зображальних джерел історичних, джерелознавчих методів.
- 2.Паперові грошові знаки як історичне джерело. Паперові гроші України у XX – початку XXI ст.
- 3.Герби і емблеми .

Тема 9. Кінофотовідео та аудіовізуальні документи

- 1.Фіксація часу здійснення події у кінофотовідеодокументах.
- 2.Відтворення звукової сторони історичного роду в аудіовізуальних документах.
3. Розмаїття сучасних цифрових носіїв інформації.

Тема 10. Картографічні джерела

- 1.Географічна карта як історичне джерело.
- 2.Історія картографії.
- 3.Джерелознавча критика картографічних джерел.

Тема №11. Статистичні джерела

- 1.Багатоманітність статистичних джерел.
2. Масові обстеження, описи, переписи, запровадження обліку та звітності як умови створення статистичних джерел.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ III.

**Основні складові дослідницької роботи в рамках вивчення джерелознавства
історії України**

Семінарське заняття 1.

Загальноукраїнський електронний реєстр історичних пам'яток.

Семінарське заняття 2.

Новітні наукові методи в роботі з писемними джерелами.

Семінарське заняття 3.

Літописні джерела, хроніки

Семінарське заняття 4.

Актові та діловодні документи

Семінарське заняття 5.

Матеріали соціологічних досліджень

Семінарське заняття 6.

Документи громадських об'єднань та політичних партій

Семінарське заняття 7.

Періодична преса

Семінарське заняття 8.

Різноманітна інформація в періодичних виданнях: документальна, поточно-хронікальна, особового характеру.

Семінарське заняття 9.

Кореспонденції, рецензії, огляди, статті.

Семінарське заняття 10.

Наукова та художня література

Семінарське заняття 11.

Джерелознавча цінність наукових, популярних, навчальних та методичних праць

Семінарське заняття 12.

Видання художньої літератури як історичне джерело.

Семінарське заняття 13.

Узагальнення соціологічних опитувань оформлені у вигляді звітів, інформаційних повідомлень, аналітичних довідок.

Семінарське заняття 14.

Публікації офіційних постанов державної влади, документів політичних партій і організацій.

16) Основна література:

- 1.Воронов В.І.,2003.Джерелознавство історії України: Курс лекцій. Міністерство освіти і науки України;Дніпропетровський національний університет. Д.: Ви-во Дніпропетровського університету,336с.
2. Дейнека Л, 2018.Джерелознавство новітньої історії України [Електронний ресурс] : наук.-допом. бібліогр. покажч. / Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Бібліотека ;Луцьк, 2018. - 176 назв.,27 с.
- 3.Калакура Я.С.,Войцехівська І.Н.,Павленко С.Ф.,2017. Історичне джерелознавство: підручник для студентів вищих навчальних закладів., К.: «Либідь»,512 с.
- 4.Макаруч С.А.,2008. Джерелознавство історії України.Навчальний посібник. Львів: Світ, 512 с.
- 5.Міронова І. С., 2017. Історичне джерелознавство та українська археографія : спецкурс з джерелознавства, історіографії та методики викладання історії : навч. посіб. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 208 с.

17) Додаткові джерела:

1. Антонович В.Б., 1884. Источники для истории Юго-Западной России (1880 — 1881 гг.) К., (Літографовані лекції), 180с.
2. Багалій Д. І., 1923. Нарис української історіографії. Джерелознавство. Літописи. Київ, Вип. 1, 138 с.
3. Багалій Д. І., 1925. Нарис української історіографії. Джерелознавство. Літописи. Київ, Вип. 2, 108 с.
4. Войтович Л., 2000. Князівські династії Східної Європи (кінець IX – початок XVI ст.): склад, суспільна і політична роль. Історико-генеалогічне дослідження. Львів, 2000, 480 с.
5. Волынская краткая летопись., 1980. Полное собрание русских летописей. Летописи белорусско-литовские Составитель и редактор тома: д.и.н. Н. Н. Улащик, подготовка к изданию Хроники Т. Р. Сурты и Ю. Трубницкого: В. А. Чемерицкий, указатели: А. Н. Казакевич и Н. М. Рогожин; Институт истории СССР АН СССР. Москва.: «Наука», Т. XXXV. –306 с.
7. Гваньїні О., 2009. Хроніка європейської Сарматії. Київ, с. 158-159;
8. Гудавичус Э., 2005. История Литвы. С древнейших времен до 1569 года. науч. ред. Е.Л. Назарова; пер. И.Г. Эфремова. М.: Фонд им. И.Д. Сытина «Baltrus», 670 с.
9. Густинський літопис., 2006. Збірник козацьких літописів: Густинський, Самійла Величка, Грабянки. Упоряд. та перекл.: В. Крекотень, В. Шевчук, Р. Іванченко. Київ.: «Дніпро», 976с.
10. Данилевич В.Е. Литературные и вещественные источники русской истории. Киев : Изд. студ.-фил. унив. Св.Владимира и слушат. Высших Женских курсов, Типо-литогр. «Труд» М.В.Ельника., 284 с.
11. Древнейшие государства на территории СССР. Материалы и исследования., 1976., М. : Издательство «Наука», 213 с.
12. Дружинин Н.М., 1979. Воспоминания и мысли историка. М.: «Наука», 167 с.
13. Егоров В.К., 1990. История в нашей жизни. М.: «Наука», 192 с.
14. Ельчанинов В.А., 1990. Методологические проблемы исторической науки: учебное пособие. Барнаул: Алт. гос. ун-т, 118 с.
15. Иконников В.С., 1891. Опыт русской историографии. – В 2-х тт., 4-х кн. К.: Тип. ун-та св. Владимира, Т. 1, Кн. 1, 882 + CCXXII + VIII с.;
16. Иконников В.С., 1892. Опыт русской историографии. – В 2-х тт., 4-х кн. К.: Тип. ун-та св. Владимира, Т. 1, Кн. 2, 883 + 1539 (CCXXIII + CCCLXXI) + 149 + X с.;
17. Иконников В.С., 1908. Опыт русской историографии. – В 2-х тт., 4-х кн. К.: Тип. ун-та св. Владимира, Т. 2, Кн. 1, 1056 + XXXII + V с.;
18. Иконников В.С., 1908. Опыт русской историографии. – В 2-х тт., 4-х кн. К.: Тип. ун-та св. Владимира, Т. 2, Кн. 2., 1054 + 1955 + (XXXIII + XLIX) + 113 + XI с.
19. Источниковедение отечественной истории: сборник статей., 1973. Академия наук СССР, Институт истории СССР; редкол. Н.И. Павленко (гл. ред), А.Г. Тартаковский (отв. Секр.), М.: «Наука», 396 с.
20. Ковальченко И.Д., 1987. Методы исторического исследования. М.: «Наука», 440 с.
21. Котов В.Н., 1982. Введение в изучение истории. К.: «Вища школа», 132 с.
22. Литвин М. Про звичаї татар, литовців і московитян (десять уривків) (1550) // Мемуари до історії південної Русі. – Вип. 1 (XVI ст.). – Дніпропетровськ, 2005. – С. 66;
23. Мельник Л.Г., 1977. Предмет і методологія історичної науки. К.: «Вища школа», 135 с.
24. Миронец Н.И., 1976., Художественная литература как исторический источник. История СССР, №1, с. 125-141.
25. Мицик Ю. А., 2000. Битва під Оршею 1514 року. Україна крізь віки, Київ, с. 133-137;
26. Національні відносини в Україні у XX ст.: збірник документів і матеріалів., 1994. Упорядн.: М.І.Панчук (керівн.), І.Л.Гошуляк, С.С.Діброва. Ю.І.Зінченко, Ю.А.Левенець. С.П.Пишко. Л.П.Польовий. А.А.Словйова, О.А.Спірін, Д.С.Щедрина; Ред. Кол. : І.Ф.Курас, Р.Я.Піріг, Л.П.Польовий. Інститут національних відносин і політології НАН України., К.: «Наукова думка», 558 с.
27. Очерки истории исторической науки в СССР., 1966. Под. Ред. Нечкиной М.В. М.: «Наука», Т.4., 855 с.
28. Предтеченский А.В., 1964., Художественная литература как исторический источник. Вестник Ленинградского университета, №14, с. 76-85.
29. Романов Б. А., 1966. Люди и нравы древней Руси. Изд. 2-е., М.-Л.: «Наука», 242с.
30. Пушкирев Л.Н., 1975. Классификация русских письменных источников по отечественной истории. М.: «Наука», 281 с.
31. Летописный сборник, именуемый Патриаршей или Никоновской летописью 3/3, 1904. Полное собрание русских летописей. Под редакцией: С.Ф. Платонов, подготовка издания: С.Ф. Платонов, С.А. Андрианов; издано по высочайшему повелению Императорской Археологической комиссии. СПб.: Типография И. Н. Скороходова, Том 32.13. Первая половина, 302 с.
32. О.Русина, І.Сварник, Л.Войтович, Д.Ващук, А.Блануца, Б.Черкас., 2008. Україна: литовсько-польська доба 1320-1569. Київ: Балтія-Друк, 176 с.
33. Сагановіч Г., 2001. Нарыс гісторыі Беларусі ад старажытнасці да канца XVIII стагоддзя. Мінск: Энцыклапедыкс, 2001, 142 с.

Шифр спеціальності 032	Назва спеціальності, освітньої програми Історія та археологія	Сторінка 1 з 7
---------------------------	---	----------------

34. Санцевич А.В., 1990. Методика исторического исследования.-2-е изд. Перераб., доп. К.: «Наукова думка», 212 с.
35. Стрельський В.І., 1983. Художня література як джерело для вивчення історії СРСР. Український історичний журнал, №3, с.151-156.
36. Стрийковський Мацей., 2011. Літопис польський, литовський, жмудський і всієї Руси. Відп. ред. О. Купчинський. Наукове товариство ім. Шевченка. Львів, Історичні джерела. Т. 10, 1075 с.
37. Сушицький Т.П., 1929. Західно-руські літописи як пам'ятки літератури. Упорядкував і до друку виготовив О.А.Назаревський. К.: «З друк.ВУАН», ч. II, 404 с.
38. Тарас А. Е., 2014. Орша, 8 сентября 1514 года. Минск: Харвест, 160 с.
39. Толочко П.П., 1994. Літописи Київської Русі. Київ: «Київ. акад. євробізнесу», 88с.
40. Хроники: Литовская и Жмойтская, и Быховца. Летописи: Баркулабовская, Аверки и Панцырного., 1975. Полное собрание русских летописей. сост. и ред. тома: д.и.н. Н. Н. Улащик, подготовка текста хроники Быховца: В. А. Чемерицкий; Институт истории СССР АН СССР. — М.: «Наука», Том 32, 430 с.
41. Хроники: Литовская и Жмойтская, и Быховца. Летописи: Баркулабовская, Аверки и Панцырного., 1975. Полное собрание русских летописей. сост. и ред. тома: д.и.н. Н. Н. Улащик, подготовка текста хроники Быховца: В. А. Чемерицкий; Институт истории СССР АН СССР. — М.: «Наука», Том 32, 241 с.
42. Хроники: Литовская и Жмойтская, и Быховца. Летописи: Баркулабовская, Аверки и Панцырного., 1975. Полное собрание русских летописей. сост. и ред. тома: д.и.н. Н. Н. Улащик, подготовка текста хроники Быховца: В. А. Чемерицкий; Институт истории СССР АН СССР. — М.: «Наука», Том 32, 235 с.
43. Яковенко Н. М., 2007. Вступ до історії. К.: «Критика», 375 с.
44. Бібліотека КНУБА <http://library.knuba.edu.ua/>.
45. Історична правда <https://www.istpravda.com.ua/>.

18) Система оцінювання навчальних досягнень (розподіл балів):

Поточне оцінювання		Підсумковий контроль	Сума
1 модуль	Контрольна робота		
30	20	50	100

19) Умови допуску до підсумкового контролю:

- **Політика щодо кінцевих термінів та перескладання:** дотримання запланованого терміну здачі робіт є обов'язковою. Подані роботи після встановленого строку без поважних на це причин втрачають 20 балів.
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбутись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу. Пропущені заняття потрібно обов'язково відпрацювати шляхом підготовки додаткового есе.
- **Політика зарахування балів.** Аспіранти отримують бали під час лекційних і семінарських занять, виконання контрольних завдань (береться до уваги присутність, активність).
- **Поточний контроль:** Усне опитування в ході лекцій та практичних занять, перевірка завдань (у тому числі самостійної роботи), оцінювання правильності вирішення тестових та практичних завдань на семінарських заняттях.
- **Підсумковий контроль:**
Відвідування лекцій, виступи на семінарських заняттях, підготовка контрольної роботи, відсутність невідпрацьованих завдань.

Підготовка до проведення комплексної контрольної роботи, або підсумкового контролю в іншій формі, розпочинається вже з перших занять під час обговорення питань розглянутої теми або поточної перевірки знань в ході самостійних робіт після кожного модуля.

Для успішного подолання бар'єру підсумкового контролю необхідно повторити матеріал навчального курсу. Характерно, що більш успішно засвоюють навчальний матеріал ті аспіранти, які добросовісно і вміло конспектували основні положення, висновки, факти, що їх наводить викладач.

Значною мірою допомагають аспіранту методичні рекомендації до навчального курсу та семінарських занять.

Форми підсумкового контролю бувають різні, але, як правило, він проводиться у формі індивідуальної співбесіди шляхом постановки викладачем питань аспірантам або тестування їх знань.

Значну допомогу при проходженні підсумкового контролю аспірантам надають підручники з дерелознавства та спеціальні джерелознавчі дослідження. Важливими елементами для успішного складання аспірантами підсумкового контролю є вміння:

- а) застосовувати універсальні навички дослідника, достатні для розв'язання комплексних проблем у галузі професійної, дослідницько-інноваційної та/або науково-педагогічної діяльності за фахом та продукування нових ідей та методів, спрямованих на покращення науково-практичної діяльності в галузі;
- б) Виокремлювати актуальні історичні проблеми та визначати їх структуру, взаємозв'язки чинників, проявів і наслідків як об'єкта наукового дослідження;
- в) Комплексно розуміти особливості впливу історичних процесів на розвиток особистості, суспільства та держави;
- г) Комплексно розуміти важливість історичної національної пам'яті, соціально відповідальної діяльності на основі етичних міркувань (мотивів);
- д) уміти диференціювати, або інтегрувати знання по проблемі і від окремих складових до цілого, і навпаки).

20) Політика щодо академічної доброчесності:

контрольні роботи повинні бути самостійно підготовленими. Всі роботи проходять перевірку на оригінальність через відповідне програмне забезпечення. В роботі має бути 80% унікального тексту, оформленого згідно правил цитування.

21) Посилання на сторінку електронного навчально-методичного комплексу дисципліни:

<http://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2649>